एकाइ ८ · हाम्रा आर्थिक क्रियाकलाप: वित्तीय उपकरण, सहकारी, बिमा, राजस्व र योजना

कार्यपत्र

पूर्णाङ्क ४०

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / ४०

१ मुख्य शब्द [४]

कोठामा दिइएका उपयुक्त शब्द छानी तलको अनुच्छेदका खाली ठाउँ भर्नुहोस्। कोठाका दुईओटा शब्द प्रयोग हुँदैनन्। प्रत्येक खाली ठाउँको ०.५ अङ्क छ।

अप्रत्यक्ष कर **गैरकर राजस्व** **चल्ती खाता** **डिम्याट खाता** **प्रत्यक्ष कर** **बिमा शुल्क** **बिमालेख** **मुद्दती खाता** **लाभांश** **सँगै**

एकै दिनमा जति पटक पनि रकम जम्मा गर्न र झिक्न सकिने खातालाई _____ भनिन्छ। कम्पनीले नाफाबाट सेयरधनीलाई बाँड्ने रकमलाई _____ भनिन्छ। सेयर राख्ने विद्युतीय खातालाई _____ भनिन्छ। “सहकारिता” शब्दमा “सह” को अर्थ _____ हो। जोखिम लिएबापत बिमितले बिमा कम्पनीलाई तिर्ने रकमलाई _____ भनिन्छ। बिमक र बिमितबिच भएको सम्झौताको लिखतलाई _____ भनिन्छ। जसलाई कर लगाइन्छ उसैले तिर्ने र अरूमाथि सार्न नसकिने करलाई _____ भनिन्छ। करबाहेक अन्य स्रोतबाट सरकारले पाउने आम्दानीलाई _____ भनिन्छ।

२ जोडा मिलाउनुहोस् [३]

समूह ‘क’ का घटनालाई समूह ‘ख’ का वि.सं. सँग जोडा मिलाई कोठामा अक्षर लेख्नुहोस्। समूह ‘ख’ को एउटा वर्ष बढी छ। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

समूह ‘क’		समूह ‘ख’
१. नेपालमा पहिलो बिमा कम्पनी खुलेको	☐	**क.** २०४६
२. चितवनको बखानपुरमा नेपालको पहिलो सहकारी खुलेको	☐	**ख.** २०७९
३. सरकारी स्तरबाट राष्ट्रिय बिमा संस्थान स्थापना भएको	☐	**ग.** २००४
४. मूल्य अभिवृद्धि कर लागु भएको	☐	**घ.** २०२५
५. सहकारी सञ्चालनका नियम तोक्ने सहकारी ऐन	☐	**ङ.** २०५४ मङ्सिर १
६. बिमा कम्पनीसम्बन्धी बिमा ऐन	☐	**च.** २०७४
		छ. २०१३ चैत २०

३ ठिक कि बेठिक? [२]

वाक्य ठिक भए ✓ र बेठिक भए ✗ चिह्न लगाउनुहोस्। प्रत्येकको ०.५ अङ्क छ।

i. डेबिट कार्डबाट खातामा भएको रकमभन्दा बढी खर्च गर्न सकिन्छ। ☐

ii. सहकारीमा जति सेयर भए पनि एक सदस्यको एक मत हुन्छ। ☐

iii. मूल्य अभिवृद्धि कर प्रत्यक्ष कर हो। ☐

iv. नेपालमा योजनाबद्ध विकासको सुरुआत वि.सं. २०१३ को पहिलो पञ्चवर्षीय योजनाबाट भएको हो। ☐

४ अति छोटो उत्तर [८]

तलका प्रश्नको अति छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. अग्राधिकार सेयरधनीलाई सामान्यतया कुन अधिकार हुँदैन? [१]

ख. एउटा पसलमा रु. २,००० को झोला किन्दा १३ प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्छ। ग्राहकले कर कति र जम्मा कति तिर्छन्? [१]

ग. सहकारिताका सात सिद्धान्त कुन संस्थाले तय गरेको हो? [१]

घ. नेपालको संविधानले अपनाएको आर्थिक विकासको तीन खम्बे नीतिका तीन खम्बा कुन कुन हुन्? [१]

ङ. अञ्जुले रु. १५,००० वार्षिक ६ प्रतिशत ब्याज दिने बचत खातामा राखिन्। हरेक वर्षको ब्याज निकालेर लिँदा दुई वर्षमा उनले जम्मा कति ब्याज पाउँछिन्? [१]

च. सावधिक जीवन बिमालाई एक किसिमको अनिवार्य बचत पनि किन भनिन्छ? [१]

छ. नेपालमा आवधिक योजना बनाउने, लागु गराउने र अनुगमन गर्ने मुख्य निकाय कुन हो? [१]

ज. अप्रत्यक्ष करको भार गरिबमाथि तुलनात्मक रूपमा बढी किन पर्छ? **[१]**

५ छोटो उत्तर **[१२]**

तलका प्रश्नको छोटो उत्तर लेख्नुहोस्।

क. बिमा भनेको के हो, यसका प्रकार छोटकरीमा व्याख्या गर्नुहोस्। **[४]**

ख. डेबिट कार्ड र क्रेडिट कार्डका बिचमा फरक छुट्याउनुहोस्। **[४]**

ग. भन्सार महसुल भनेको के हो? नेपालको सन्दर्भमा यसको महत्त्व उल्लेख गर्नुहोस्। **[४]**

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-10-social/economic-activities

६ लामो उत्तर [७]

तलको प्रश्नको लामो उत्तर लेख्नुहोस्।

सहकारीले समाजको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्न सक्छ भन्ने भनाइलाई विभिन्न उदाहरणद्वारा प्रस्ट पार्नुहोस्।

७ सोच्नुहोस् [४]

सोचेर उत्तर लेख्नुहोस्।

एउटा पसलेले भन्छन्, "भ्याट बिल नलिने भए पैसा घटाइदिन्छु।" बिल नलिँदा ग्राहकलाई सस्तो पर्ला, तर यसले कसलाई के हानि गर्छ? तपाईंले के गर्नुहुन्छ र किन, तर्कसहित लेख्नुहोस्।

८ क्रियाकलाप: कर र कर लगाउने तह (अङ्क नदिइने)

पाठ पढेर तालिका भर्नुहोस्। पहिलो पङ्क्ति उदाहरणका लागि भरिएको छ।

कर	प्रत्यक्ष कि अप्रत्यक्ष	कुन तहले उठाउँछ
आयकर	प्रत्यक्ष	सङ्घ
मूल्य अभिवृद्धि कर		
भन्सार महसुल		
सवारी साधन कर		
घरबहाल कर		